

Umění spolupráce

Umění spolupráce je výrazem současného zájmu o díla, která jsou kolektivní. Umělec či umělkyně organizují a podporují aktivitu participantů na konkrétním projektu. Dílo je spíše společnou událostí, workshopem nebo performancí než artefaktem.

Tento přístup posouvá ještě dále koncepci francouzského teoretika a kurátora Nicolase Bourriauda, který hovoří o vztahové estetice. Čímž míní zdůraznění sociálního charakteru umění, jak sám říká: „Umění je utkáno ze stejné látky jako sociální výměny, a proto zaujímá v rámci kolektivní produkce zvláštní místo.“¹ Posun, ke kterému dochází, uvažujeme-li o umění spolupráce, spočívá ve zdůraznění práce s již existujícími komunitami. Přechod k diskursivním modelům site-specificity je zde patrný. Již nejde jen např. o diskusi, jaké dílo by mělo být umístěno ve veřejném prostoru, ale jak do konkrétních, a často i dočasných projektů zapojit účastníky, navíc mnohdy s ohledem na jejich sociální status. Tedy zvláště představitele skupin považovaných za přehlížené nebo nějak znevýhodněné.

„Tato rozšířená oblast angažovaných praktik je v současné době známá pod různými jmény: sociálně angažované umění, komunitní umění (community-based art), experimentální komunity (experimental communities), dialogické umění (dialogic art), [...], participativní (participatory), intervenční (interventionist), umění založené na průzkumu (research-based) nebo kolaborativní (collaborative) umění.“²

Své kořeny má toto pojetí aktivit i v úvahách Guye Deborda, který hovořil o kolektivně vytvářených „situacích“ a jenž se v knize *Společnost spektaklu* soustředil na kritiku odcizujících a rozdělujících účinků kapitalismu. Umění spolupráce tak nehledá novou estetiku, spíše se soustřeďuje na obnovu sociálních vztahů, na hledání možností jak otevřít prostor pro kreativitu a komunikaci, který v současné společnosti z velké části chybí.

Přednáška představí projekty tohoto druhu, jak z českého kontextu – např. Kateřina Šedá, tak i v kontextu světovém – Rirkrit Tiravanija, Thomas Hirschhorn, Francis Alys a další.

Literatura:

Nicolas Bourriaud, *Vztahová estetika*, *Umělec* 2002, č. 4.

Claire Bishop, *Řízení reality. Spolupráce a participace v současném umění*, *Sešit pro umění, teorii a příbuzné zóny* 1-2, 2008.

¹ Nicolas Bourriaud, *Vztahová estetika*, *Umělec* 2002, č. 4.

² Claire Bishop, *Řízení reality. Spolupráce a participace v současném umění*, *Sešit pro umění, teorii a příbuzné zóny* 1-2, 2008, s. 11.